

LJUBLJANSKI
ŠKOFIJSKI LIST

LETA 1939

V LJUBLJANI 1939

ZALOŽIL ŠKOFIJSKI ORDINARIAT V LJUBLJANI

TISKALA JUGOSLOVANSKA TISKARNA V LJUBLJANI (K. ČEČ)

LJUBLJANSKI
ŠKOFIJSKI LIST

LETA 1939

V LJUBLJANI 1939

ZALOŽIL ŠKOFIJSKI ORDINARIAT V LJUBLJANI

TISKALA JUGOSLOVANSKA TISKARNA V LJUBLJANI (JOŽE KRAMARIČ)

ŠKOFJSKI LIST

LETA 1939

7. Ljubljana 1939

ZALOŽNIK: ŠKOFJSKI LIST, Ljubljana

ŠKOFJSKI LIST, Ljubljana, tiskarna in knjižnica

Kazalo

k letniku 1939 Ljubljanskega škofijskega lista. — Skupaj 12 številk.

	Stran		Stran
A		Konkurzni razpisi:	
Apostolstvo sv. Cirila in Metoda, 30 letnica	95	Rateče, Tunice, Javor, Grčarice, Nova Oselica, Poljane pri Toplicah, Sv. Planina	45
B		Žalna	53
Binacija, mašni stipendij	77	Bučka, Hotič, Kresnice, Mozelj, Zaplana, Zapoge	62
Birmanci, seznam za l. 1939	103	Dol pri Ljubljani, Bela cerkev	67
Birmovanje v l. 1939	30	Lučine, Prežganje, Trnovo v Ljubljani, Hotedršica	84
Bratovščina sv. Družine	96, 103	Kočevje	93
C		Kanonikat (ad baculum), Dobrava pri Kropi, Rakek	99
Cerkvene takse, obveznost	43	M	
Cerkvene takse, pravilnik	37, 101	Mašni stipendij za binacijo	77
D		Misijski praznik	75
Duhovne vaje v l. 1938	35	Molitve za mir	47, 74
Duhovne vaje duhovnikov, skupne	58	Mrtvorojeni, vpisovanje v matice	90
F		N	
Fakultete spovednikov ob misijonih	50	Nabirka za poplavljenec	58
Finančni zakon za l. 1939/40	59	Namestitvena taksa	43
G		Novomašniki l. 1939	34
† Gnidovec dr. Janez Frančišek	28	O	
† Gregorij, škof: Duhovnikom za l. 1939	29	Odpustki apostolski	48
I		Odpustki za vernih duš dan	32
Invalidi, spisi pristojbin prosti	34	P	
Invalidi, vprašalne pole	90	Papežev blagoslov po radiju	73
Izpiti duhovnikov po kan. 130	32	Papež Pij XI. umrl	19
Izpitna komisija ljudskošolskih katehetov	97	sožalje	27
Izseljenska nedelja	89	Papež Pij XII. izvoljen	23
J		poslanica ob izvolitvi	23
Javljanje sovražnih letal	98	Pastirsko pismo jugosl. škofov o krščanskem zakonu	1
K		Pastoralne konference l. 1936	77
Kanonična vizitacija l. 1939	30	Pastoralne konference l. 1937	80
Konference, pastoralne l. 1936	77	Pastoralne konference l. 1939	31
Konference, pastoralne l. 1937	80	Petrov novič, zahvala	27
Konference, pastoralne l. 1939	31	Poroke vojaških oseb	58
Konference Sodal. ss. C. J. l. 1938	87	Poslovnik Centr. urada za cerkvene takse	41
Kongres Kristusa Kralja:		Postna zapoved za l. 1939	16
nabirke	35	Pravilnik o cerkvenih taksah, obvezna pojasnila	37, 101
poziv za pripravo	55	Praznik sv. Cirila in Metoda	56
liturgična določila	65	R	
papeško pismo	69	Rakek, ustanovitev župnije	98
resolucije	71	Razne objave 43, 52, 61, 66, 83, 91, 104	
zahvalni dan	76		
zborovanje duhovnikov	76, 90		

S	Stran		Stran
Semenišče pod varstvom M. B.	33	Družbenik Marijin	93
Seznam birmancev l. 1939	103	Dr. Franc Jaklič: Uri molitve	93
Skrb za sezonsko delavstvo	51	Hardy Schilgen S. J.: Ti i on. — Ti i ona	99
Slo v s t v o :		P. J. Eymard: Presveti zakrament II.	99
Janez Oražem: Naša župnija	44	Sodalitas ss. C. J. l. 1938	87
Kartuzijanci in kartuzija Pleterje	44	Sprejem v duhovsko semenišče	57
Jožef Seigerschmied: Pojdite k Jo- žefu!	44	Sprejem v zavod sv. Stanislava	57
Vítal Vodušek: Sveta birma	44	Sprememba župnijskih mej (St. Lam- bert—Sava)	35
Kateheze za prvence	44	Sv. Gora pri Gorici, 400 letnica	34
Janez Kalan: Nov križev pot	44		
Janez Kalan: Rešimo slovenščino	44	Š	
O. Grebenc: Moderno slovensko po- hištvo po narodnih motivih	44	Škofijska kronika 45, 53, 63, 68, 85, 93, 99, 104	104
Indijska knjižnica . 44, 62, 93,	99		
Knjižice salezijanske družbe 44, 53, 62, 67, 84, 93,	99	U	
Pridige za KKK	53	U m r l i d u h o v n i k i :	
Dr. Josip Jerše: Luč iz Nazareta	53	Dr. Anton Ratajec, p. Matej Vidmar, p. Jožef Lapuh	46
Dr. Franc Kimovec: Marijo častimo!	53	Škof dr. Janez Frančiček Gnidovec	28
Janez Veider: Kneginja Ema	53, 61	Jožef Erker, Jožef Šolar	54
Sveto pismo novega zakona	62	Ivan Franke, Matej Tomazin	63
P. Krizostom Sekovanič: Za Kongres KK	62	Jernej Kovič, Blaž Rebol	68
Srečko Gregorc: Zgodbiice	62	Janko Cegnar	86
Apostol Kristusa Kralja	67	Ferdinand Erker	94
Poppe-Oberstar: Vzgajajmo evhari- stično!	84	Jožef Rogelj, Jožef Šiška, Jožef Boršt- nar	104
Stanko Žakelj: Kristusova osebnost	84		
Dr. A. Odar: Cerkevne določbe o tisku Nova katehetska literatura	84 92	V	
Franc Bernik: Zgodovina fare Dom- žale	93	Veroučitelji, sprejem v državno službo	66
		Verskozakladne maše, ukinitve	51
		Vojaške osebe, poroke	58

LJUBLJANSKI ŠKOFIJSKI LIST

Letnik LXXVI.

Ljubljana, 31. januarja 1939.

Štev. 1.

Izhaja mesečno. — Leto 1939. — Naročnina: 50 Din letno.

Skupno pastirsko pismo katoliških škofov v Jugoslaviji o krščanskem zakonu.

Zakrament svetega zakona je »početek in temelj človeške družbe«. Družine si ne moremo misliti brez postavnega zakona, kateremu daje moč in lepoto poseben zakrament. Zaradi tega z vso pravico lahko rečemo, da daje zakrament svetega zakona kot krepka korenina odporno moč dobro urejeni krščanski družbi na zemlji.

Človeška družba je kakor veliko drevo, ki razteza svoje veje po vsej zemlji; če hočemo, da bo drevo ostalo zdravo, moramo predvsem skrbeti, da bodo zdrave korenine, zakaj »če je korenina sveta, so tudi veje«. (Rimlj 11, 16.)

Odpornost debla, trdnost vejevja, kakovost sadeža je odvisna od tega, kako čvrsta in zdrava je korenina; prav tako je tudi moč naroda odvisna od tega, ali ima več ali manj zdravih zakonskih zvez. Ako je korenina slaba in trhla, bo postalo steblo krnjavo. Vse, kar slabi moč zakonske zveze, kar uničuje družino, vse to tudi pospešuje neurejenost v človeški družbi, kar narode uničuje. Zakon je bil od ustvarjenja sveta »početek in temelj človeške družbe«.

Kako važna je zakonska zveza za človeško družbo, moremo povzeti iz znamenite okrožnice »Casti connubii«, ki jo je poslal sveti oče Pij XI. dne 31. dec. 1930 vsem katoliškim narodom.

Gledajoč po svetu z visoke apostolske straže je opazil sveti oče, koliko gorjá tare družine in človeško družbo zaradi tega, ker se je pri mnogih omračilo spoznanje velike zakonske skrivnosti, in ker so ljudje začeli širiti v prav glede zakonske zveze in glede družinskega življenja usodne zmote.

Dragi verniki! Ko z žalostjo opazujemo, kaj se godi in kako se tudi pri nas širijo pogubonosne zmote v zakonskem življenju, čutimo dolžnost, da vas, po navodilu svetega očeta, opozorimo na veliko skrivnost svetega zakona in na velike dolžnosti, ki jih imajo zakonci do sebe, do družine, do naroda in do Cerkve.

Zakon je zveza, potrjena od Boga.

Že na prvi strani Sv. pisma beremo, da je Bog ustvaril človeka po svoji podobi in sličnosti, in sicer dva človeka: »moža in ženo je ustvaril.« (Gen 1, 27.) Eva je imela tako naravo kakor Adam, saj »je bila kost iz njegovih kosti in meso iz njegovega mesa«. (Gen 2, 23.) Bog je ustvaril Evo iz Adamovega rebra, da bi jo ljubil kot pomočnico sebi enako.

V zemeljskem raju vidimo prvo zakonsko zvezo. Eva je resnično mati »vseh živih« (Gen 3, 20.); mi vsi, kolikor nas živi na zemlji, smo izšli od ene matere, in — ker izhajamo vsi od prve zakonske dvojice Adama in Eve, smo bratje po krvi: »Bog je ustvaril iz enega vsa človeška plemena.« (Apd 17, 26.)

Ta prvi zakon je ustanovil Bog sam, ko je pripeljal Evo k Adamu, ju blagoslovil in rekel: »Naraščajta in množita se in polnita zemljo.« (Gen 1, 28.)

Iz Sv. pisma torej spoznamo, da je zakon božja ustanova. Zakon ni od ljudi, ampak od Stvarnika človeške narave; v zakonu ima prednost duh božji, a ta naravnava človeka za nadnaravni cilj, za večno in v Bogu blaženo življenje. Človek je po premodri naredbi božji najprej prebivalec zemlje, potem pa deležnik lepih nebes. Človeški rod naj se po volji božji množi in naj napolnjuje zemljo. Na zemlji naj se ustanovi in utrdi kraljestvo božje, ki naj ljudi pripravlja za končni cilj življenja. Ti nameni se morajo doseči po zakonski skupnosti. Zato je Bog naša prva starša blagoslovil in jima rekel: »Naraščajta in množita se in polnita zemljo in si jo podvrzita.« (Gen 1, 28.) Glejte, v teh besedah je izraženo bistvo te božje ustanove, ki je tako stara kakor človeški rod in je bila blagoslovljena v svojem prvem pričetku.

Sveti Frančišek Saleški to takole pojasnjuje: »Zakon je sadišče krščanstva, ki napolnjuje zemljo z božjimi častilci, nato pa nebesa z božjimi prebivalci. Blagoslov, ki je bil podeljen zakonski zvezi naših prvih staršev, je namenjen tudi potomcem; po zgledu v zemeljskem raju, kjer je Bog sam razprostrl roke in blagoslovil Adama in Evo, so se vezali mladi zakonci vseh narodov pred svojim duhovnikom, ki so ga po svoji narodni kulturi in družinskem sporočilu imeli za posvečenega namestnika božjega. Po molitvi dotičnega duhovnika so pričakovali zakonski drugi istega blagoslova, ki o njem govori knjiga o začetku človeškega rodu. 'In Bog ju je blagoslovil.' (Gen 1, 27.) Vsi narodi, katerekoli pozna zgodovina človeškega rodu, imajo verske navade in obrede, ki živo pričajo, da je bilo sklepanje zakonskih zvez od ustvarjenja dalje sveta pogodba, zato pa je bilo treba, da jo je duhovnik blagoslovil.«

Kar je Bog blagoslovil, mora ostati za vedno sveto: zato je pa Gospod Jezus v Novi zavezi svetost zakona potrdil in zakonsko zvezo med kristjani do časti zakramenta povišal.

Beseda »zakrament« nam vernim nikakor ni prazna beseda in ne brez vsebine, marveč znamenje in vir one milosti, ki »naravno ljubezen v zakonu spopolnjuje in nerazvezljivo edinstvo potrjuje, zakonce pa posvečuje«. (Casti conn.)

Zakrament sv. zakona — vir milosti.

Zakrament sv. zakona je znamenje in vir milosti; pomnožuje obema zakoncema posvečujočo milost, ki je vir nadnaravnega življenja v duši.

V tem zakramentu prejemajo zakonci nadnaravne darove, ki spopolnjujejo njih naravne moči, da morejo uspešno hoteti in tudi v dejanju izvrševati vse, kar zahteva zakon.

Končno prejema človek s tem zakramentom tudi dejanske milosti, ki so mu potrebne v zakonskem življenju, da more laže izvrševati dolžnosti svojega stanu.

S tem da je božji Zveličar povišal zvezo med možem in ženo do časti zakramenta, je dal zakonu veliko nadnaravno dostojanstvo, duhovno

dediščino, ki stori zakonce sposobne, da morejo tudi v najtežjih poskušnjah vztrajati v medsebojni ljubezni, zvestobi, potrpežljivosti in vdanosti, da tako ohranijo v vseh okoliščinah srečo in mir posvečenega zakonskega življenja.

Ne da se tajiti žalostna resnica, da je danes mnogo nesrečnih zakonov. Zakaj? Vzrok je v tem, ker zakonci zanemarjajo zakramentalno milost in zavračajo pomoč dejanske milosti, katero jim nudi zakrament zakona.

Ako pa so zakonci zares verni, si naklanjajo z vso skrbjo in hvaležnostjo dejanske milosti zakramenta; s tem pa dosegajo na svojo lastno srečo in na srečo potomcev poglobitve namene zakona ter ohranjajo bistvene znake krščanske zakonske zveze: enotnost in nerazdružnost.

Namen zakona.

Iz Sv. pisma spoznamo, da je prvi in glavni namen zakonske zveze: roditi in vzgajati otroke, z drugimi besedami — ohranjati človeški rod.

Seveda ima zakonska zveza poleg tega namena še druge vzporedne cilje: zakonca se morata v vsem medsebojno podpirati. Sveto pismo nam pove, da je Bog ustvaril Evo možu za pomočnico. — Cilj zakonske zveze je tudi, da se zakonca ljubita s sveto ljubeznijo, kakršna je med Kristusom in Cerkvijo. — In končno ima zakon ta namen, da najdejo zakonci v njem pomoček za utešenje poželenja, kakor poučuje apostol v pismu Korinčane: (Da se obvaruje nečistosti) »imej vsak svojo ženo in vsaka imej svojega moža.« (I Kor 7, 3.)

Zakon je dosmrtna zveza.

Da more zakon doseči oni namen, ki ga je Bog določil tej ustanovi, je potrebno, da naj bo ta zveza dosmrtna.

Že v rimskem pravu najdemo pravilo: »Zakon je zveza med možem in ženo, »skupnost za vse življenje, združenje po božanskem in človeškem pravu«. (Casti conn.) — Če so poganski razlagalci prava imeli tako vzvišene misli o zakonu, ali ne bomo mi krščanski verniki prav tako mislili, ko vemo, da je zakon zakrament nove zaveze?

Zakon je »skupnost za vse življenje, združenje po božjem in človeškem pravu«.

Beseda »vse življenje« ne pomeni samo časovne meje te skupnosti, ki traja, dokler zakoncev smrt ne loči; »vse življenje« pomeni več — namreč, da se mora vse življenje zakoncev v vsakem oziru razvijati vsekdar v spoštovanju zakonskega druga. — Zakonci se morajo medsebojno ves čas zakonskega življenja spolnjevati. Drug drugega morajo podpirati, da iz dneva v dan čimbolj napredujejo v krščanskih krepostih.

Za zakonce poroka ne pomeni samo neko zunanje postavno dejanje, ampak pomeni notranje združenje njihovih duš, tako da se razvije iz te skupnosti in iz potomstva »skupnost svetnikov«; v tej skupnosti sta oba, mož in žena, »ne zaradi minljivih stvari, tudi ne zato, da uživata naslado, marveč da drug drugemu pomagata do višjih in večnih dobrin«. (Casti conn.)

Pravo sveto prijateljstvo med možem in ženo more vladati le, če je obema zagotovljeno enak o uživanje pravic, ki jih imata.

Enotnost zakona.

Enake pravice moreta oba imeti le, če je zakon enoten, to je: ako sta v tej zvezi združena samo eden in ena.

Bog je ustvaril samo enega Adama in mu je dal samo eno Evo: s tem je Bog že v zakonu prvih staršev določil, da ta zveza ne more biti drugačna kot samo med enim možem in eno ženo. Da se s to vezjo le dva zvežeta in združita, je še razločneje učil naš Gospod, ko je ponovil in potrdil besede iz prvih strani Sv. pisma: »Zaradi tega bo mož zapustil očeta in mater in se bo pridružil svoji ženi in bosta oba eno telo. Zatorej nista več dva, ampak eno telo.« (Mt 19, 5.)

Nerazdružnost zakona.

Kar je enotno, mora biti tudi nerazdružno. Krščanski zakon, ki je veljavno sklenjen in izvršen, ima po božji volji največjo trdnost in nerazdružnost, ki je ne sme kršiti nobena človeška oblast.

Katera človeška oblast bi si drznila rušiti to, kar je Bog zvezal? »Kar je Bog združil, tega naj človek ne loči.« (Mt 19, 6.)

Sv. Pavel nas uči, da je krščanski zakon podoba one popolne zveze, ki je med Kristusom in Cerkvijo: Kristus je glava, Cerkev pa njegovo telo. Kdo bi mogel ločiti Cerkev in Kristusa? Kdo bi si drznil ločiti glavo od telesa?

Isti apostol nas uči, da je Kristus ljubil z neizmerno ljubeznijo svojo Cerkev in da je samega sebe daroval zanjo.

Kristus ne ljubi Cerkve zaradi svoje koristi, marveč jo ljubi, ker ima pred očmi korist svoje neveste, ki je nikdar ne zapusti, ampak ostane pri njej vse dni do konca sveta.

Po Kristusovem zgledu tudi mož ne sme svoje žene nikdar zapustiti, ampak mora zanjo delati in se zanjo žrtvovati.

In kakor Cerkev ljubi Kristusa, ga sluša kakor svojo glavo in se od njega nikdar ne odvrne, tako mora tudi žena biti vsekdar s svojim možem in ga ne sme nikdar zapustiti.

Razporoka je silna nesreča.

Razdružitev zakona, ki se zanjo danes mnogi potegujejo, bi bila velik greh proti oni skrivnosti, ki je velika v Kristusu in Cerkvi; bila bi velika nesreča za oba zakonca, zlasti pa za ženo.

Zakramentalni zakon se ne more nikoli in pod nobenim pogojem razdreti; kar je v zakonu zvezano in izvršeno, je od Boga zvezano, in te vezi ne sme raztrgati nobena človeška postava.

Ako ljudje tako zvezo raztrgajo, je to nepravilno in neveljavno; tako ravnanje posega v božje pravice; vsako poseganje v božje pravice pa je greh za posameznega človeka in nesreča za človeško družbo.

Bodite prepričani, dragi verniki, da ločena žena ali ločen mož ne more nikdar skleniti novega zakona. Kristus je slovesno zaklical: »Kdor koli se od svoje žene loči... in se oženi z drugo, prešuštvuje; in kdor se z ločeno oženi, prešuštvuje.« (Mt 19, 9.)

Razporoka žali človeško dostojanstvo.

Samo nerazdružnost zakona zagotavlja možu, da mu bo ostala žena vdana in zvesta do smrti; samo nerazdružnost zakona zagotavlja ženi, da jo bo imel mož za enakopravno družico zakonske skupnosti; ako bi

smel mož ženo odsloviti, bi izgubila svoje dostojanstvo in bi šla brez spoštovanja in ugleda med svet. Enaka bi bila dekli, ki more nekaj časa delati v eni, nato pa v drugi hiši.

Stališče žene je tam, kjer se uvaja ločitev, zelo žalostno: izpostavljena je nevarnost — kakor pravi Leon XIII. —, »da jo bodo imeli potem, ko je služila moževi želji, za zapuščeno«. (Arcanum.)

Razporoka je greh proti otrokom.

Razporoka je velika škoda za vzgojo otrok. Otroci bi se morali vsekdar bati, da bodo danes ali jutri oropani ali modrega očetovega vodstva ali pa milega materinega srca.

Raztrgati zakon se pravi zastrupljati družino; zastrupljati družino pa je toliko kot zastrupljati državo: »kajti država je takšna, kakršne so rodbine in ljudje, iz katerih je kakor telo iz posameznih udov sestavljena«. (Casti connubii.)

Če torej odločno branimo nerazdružno trdnost zakonske zveze, imamo pred očmi ne samo blagor zakoncev, marveč tudi srečo potomstva, blaginjo države in vse človeške družbe.

Prav je učil Leon XIII., da je razporoka posebna nesreča za družinsko in državljansko življenje. Razdrt zakon povzroča nešteta zla zakoncem samim, prav tako otrokom in narodu. Gorje onemu narodu, ki ga je prevzela strast za zakonsko ločitev! Ta strast se širi kakor kakšna strupena bolezen in povzroča kakor hudournik, ki ruši nasipe, povsod nesrečo.

Ločitev od mize.

Res je, da so zakonci dostikrat nesrečni. Kriv je ali mož ali žena, največkrat pa oba. Vemo, da je v takem primeru zakon ponavadi kakor pekel na zemlji. O tem vodi tudi Cerkev kot dobra mati, račune; zato dopušča v prav težkih primerih — ločitev od mize in postelje; nikakor pa ne more dopustiti, da bi se razdrla zakramentalna zakonska zveza.

Načelo nerazdružnosti je vzvišeno in tako važno za versko in družabno življenje, da morajo posamezniki temu načelu podrediti svoje želje in svoje osebne koristi, prav kakor mora vojak na straži povsem podrediti svoje zločnosti, da celo svoje življenje — koristim vsega naroda.

To so sicer žrtve, a prevažno je, zaradi svetega načela nositi križ v zakonu. Toda če so te žrtve težke, smo poučeni, da teko v sveti Cerkvi studenci milosti, ki dajo človeku moč za največje žrtve. Res je, da sami od sebe ničesar ne zmremo, zlasti ne v tako težkih stvareh; toda to vemo, da je »naša možnost od Boga« (2 Kor 3, 5.), in »da premoremo vse v njem, ki nam daje moč«. (Fil 4, 13.)

Priprave za zakon.

Da ne bo nesrečnih zakonov, je potrebno, da se mladi ljudje prej dobro pripravijo. Pred poroko naj se dobro zavedajo, da gre za zvezo, ki bo trajala vse življenje. Naj zato, ko izbirajo, dobro premislijo, preden se odločijo za osebo, ki z njo nameravajo stalno živeti.

Mladi ljudje naj vztrajno prosijo božje pomoči, da si bodo izbrali svojega sodruga po krščanski razsodnosti, ne pa po slepem in neobrzdanim napadu poželenja, pa tudi ne po želji za bogastvom ali iz kakšnega drugega neplemenitega vzroka: voditi jih mora prava ljubezen in odkritosrčna naklonjenost do bodočega zakonskega druga; pred očmi naj imajo vsekdar namen, ki je zaradi njega Bog zakon postavil.

Od dobre priprave je v veliki meri odvisna sreča v zakonu. Naravna vez med zaročencema je ljubezen; to naravno ljubezen pozneje zakrament posvečuje, ji daje plemenitost in dviga na višjo in popolnejšo stopnjo.

Samo to je žalostno, da se pogosto ljubezen usodno zamenjuje z nagnjenjem, ki izvira zgolj iz telesnih želja: to nagnjenje je v bistvu le gola strast in sebična želja, da se ugodi telesnemu nagonu. Taka ljubezen, ki prav za prav še ljubezen ni ne, traja le malo časa; kaj kmalu se naveliča svojega zakonskega sodruga, nato pa išče novih oseb za svoje nerazsodno hlepenje.

Zakonska ljubezen mora biti povsem drugačna: mora biti globoka, da je ne more izruvat nobeno razočaranje; mora biti trajna, tako da na potu zakonskega življenja nikdar ne pojema, marveč da postaja od leta do leta močnejša.

V taki ljubezni se strneta duši zakoncev v neločljivo skupnost, v lepo in čvrsto enotnost, ki daje srečnemu zakonu najtrdnjšo podlago.

Taka prava ljubezen, ki edino more prejeti božje posvečenje, ne izvira iz čutnega nagnjenja in teženja, ampak iz medsebojnega spoštovanja.

Bog je namreč postavil vse družinske odnose na medsebojno spoštovanje: spoštuj očeta in mater... Spoštovanje je torej podlaga v družini, t. j. v oni družbi, ki jo je Bog sam želel, ustanovil in poklical, da bi bila srečna: to spoštovanje mora voditi osnovno družinsko celico, t. j. moža in ženo.

Toda kako naj se medsebojno spoštujeta mož in žena, ako sta bila v času priprave na zakon drug drugega zapeljivca v greh in sta drug v drugem iskala samo uteho za svojo strast!?

Spoštovanje se poraja samo iz junaštva, iz nrvstvene moči, ki se kaže v samoodpovedi.

Žena bo mogla spoštovati moža z vso dušo le tedaj, če zaročenec nikdar od nje ni zahteval česar koli že, kar bi bilo grešno, če sam ni dovoljeval, da bi mu srce osvojila grešna misel, marveč je cenil v zaročenki lepoto deviške čistosti in neomadeževanosti.

Mož bo pa mogel spoštovati le tako ženo, katera ga kot zaročenka nikdar ni skušala privezati nase z grešnim zapeljevanjem, marveč je s svojim dekliskim ponosom krepila v njegovem srcu čim večje spoštovanje, ne pa strasti.

Ako presojamo življenje mladih ljudi in vidimo, kako vse drugače se pripravljajo na zakon — namreč z grehom, poželenjem in nasladnostjo, namesto s samoodpovedjo in požrtvovalnostjo — se pač ne bomo čudili, da je toliko nesrečnih zakonov, da je toliko poročencev razočaranih, ki tem hitreje iščejo priložnosti, da se razidejo, čim bolj so poprej nestrpno silili v zakon, ko jih je gnala bolj strast kot ljubezen.

Z grehom se izpodkopa tla božjemu blagoslovu, brez božjega blagoslova pa sreče v zakonu ni upati.

Zato opominjamo mladostnike, naj ne opuste, da bi se ne posvetovali s svojimi starši, kadar izbirajo zakonskega druga. Roditelji namreč bolje poznajo družabne razmere, pa bodo mogli s svojim modrim nasvetom mlade ljudi obvarovati pogubnih zmot. Spoštovanje staršev je poroštvo za božji blagoslov.

Starši so najprej poklicani, da skrbno pazijo, če mladi ljudje, ki se nameravajo vzeti, spadajo skupaj.

Pri tem naj starši presodijo, če so zaročenci zdravi; kajti zakon je pomožno sredstvo za razmnoževanje življenja, pri katerem služijo starši

božji vsemogočnosti kot pomočniki. (Casti conn.) Ne za starše ne za mlado poročeno dvojico ni prijetno, če so že prva leta v zakonu obremenjena s težkimi boleznimi.

Tu moramo pripomniti, da ni zdravo, če si mlad človek išče zaročenko v krvnem sorodstvu ali svaštvu. Sveta Cerkev je v svoji veliki modrosti prepovedala zakonske zveze med osebami, ki so si blizu ali po krvnem sorodstvu ali svaštvu; enaka prepoved je uveljavljena tudi v državnih postavah vseh narodov in vseh časov. Otroci, ki se rode v takih zvezah, večkrat niso ne telesno zdravi, ne duševno nadarjeni.

Poleg tega morajo starši kakor tudi zaročenci presoditi, če imajo dovolj sredstev za življenje. Seveda bogastvo ni nikakor potrebno za srečno zakonsko življenje; nasprotno! Dostikrat vidimo, da so siromašni zakonec zadovoljnejši v svojih skromnih hišicah kot bogatini v svojih sijajnih palačah.

Vendar pa morajo biti preskrbljeni vsaj z najpotrebnejšimi stvarmi, da prevelika skrb za vsakdanji kruh ne bo kalila sreče mladih zakoncev.

Zaročenca se morata tudi po duši ujemati; dve osebi sta lahko vsaka zase dobri, toda po svoji nravi ne spadata skupaj. Starši naj skrbno proučijo nprav mladih ljudi in naj dobro premislijo, če moreta biti on in ona drug poleg drugega srečna in zadovoljna.

Pri izbiri zaročenca naj se ne gleda na to, če je druga stran bogata; nikakor ni koristno, če je en del zares bogat, drugi pa siromak. Dogaja se namreč, da potem bogati del prezira siromašnega druga in mu oponaša, da nič ni prinesel v zakon. Taka očitanja dokazujejo, da je zakonski drug vse prej ko plemenitega mišljenja, svojemu drugu pa povzroča srčno žalost in zagrenjenost.

Celo to ni dobro, če je med zaročenci prevelika razlika v starosti ali pa v izobrazbi. Naravno je, da si postaneta zakonca ob takih občutnih razlikah odtujena; zakon v takih odnošajih ne more biti »notranje združenje« zakoncev.

Zaroka.

Da bi mladi ljudje prezgodaj ne silili v zakon, je v mnogih krajih navada, da se nekaj mesecev pred poroko sklene **z a r o k a**.

Zaroka je dogovor, ki si v njem mladenič in mladenka dasta odkrito besedo, da hočeta v določenem času skupno stopiti pred oltar.

Zaroko morejo skleniti samo osebe, ki morejo veljavno in dopustno stopiti v zakon.

Da je zaroka veljavna, mora biti obetanje resno, resnično in neprisiljeno: starši ne smejo siliti svojih sinov in hčera, da snubijo to ali ono osebo, ker se take prisiljene stvari navadno nesrečno končajo.

Da bi mogli starši in mladi ljudje v takih zadevah bolje presoditi, zahteva cerkveno pravo, da morajo biti zaroke zapisane na listini, ki jo mora podpisati župnik ali vsaj dve priči.

Vse druge obljube, ki se tičejo zakona, niso pa zapisane, n e vežejo ne pred Cerkvijo ne v vesti: zato naj zlasti dekleta dobro premislijo, preden zaupajo v dano besedo; kar (v tem oziru) ni pisano — ne veže.

Pa še zapisane zaroke ne vežejo tako brezpogojno, da bi se dva, ki sta jo podpisala, m o r a l a vzeti: zaroke se pač napravijo zato, da imajo zaročenci in njih starši priložnost presoditi, če sta oba res ustvarjena drug za drugega.

Ako en del b r e z vzroka od zaroke odstopi, je to na vsak način nečastno in znamenje nestalnega značaja; vendar pa zapuščena stran ne more tožiti, da naj bi se obetana zakonska zveza morala skleniti.

Edino, kar more zahtevati, je poravnava kakšne škode, n. pr., ako je ena stran za pričakovano poroko imela stroške za napravo pohištva, za stanovanje in podobno.

Da morejo zaročenci res doseči v zakonu zaželeno srečo, morata biti v vseh važnih zadevah istih misli, istih čustev; najvažnejši pogoj pa je sveta vera. Zakon more biti srečen le, če sta mož in žena prežeta z isto živo vero.

Mešani zakoni.

Ako zakonci niso edini v najvažnejši zadevi, to je v veri, nastanejo v družini pogosto nesoglasja: katoliška stran je v nevarnosti, da se vda verski brezbriznosti ali da sploh povsem zanemarja svoje verske dolžnosti.

Mešani zakoni nadalje otežujejo tudi v ugodnih okoliščinah katoliško vzgojo otrok: s tem povzročajo katoliškemu zakonu in otrokom veliko nevarnost.

Zaradi tega Cerkev najstrože zabranjuje mešane zakone in jih nikoli ne odobruje.

Da se prepreči večje zlo, jih katoliška Cerkev iz važnih razlogov sicer trpi, toda samo, kadar je zagotovljena katoliška vzgoja otrok in so odstranjene vse nevarnosti za dušno zveličanje.

Ako nekatoliški zaročenec ne mara pristati na te pogoje, Cerkev ne more dovoliti mešanega zakona.

Tudi kadar Cerkev zakon z nekatoliškim drugom dopusti, moramo poudariti, da se sme zakon skleniti samo po katoliškem obredu. Katoliški del ne sme nikoli, ne pred in ne po poroki, izreči svojega privoljenja v zakon pred nekatoliškim duhovnikom. Cerkvena gosposka kaznuje tako grešno ravnanje z izobčenjem iz Cerkve.

Obenem moramo opozoriti, da ne pred Bogom ne pred Cerkvijo ni nikak zakon, če se katoličan poroči po nekatoliškem obredu.

Državni (civilni) zakon.

Prav tako po cerkvenih postavah ni veljaven zakon, ki se sklene samo pred državnim (civilnim) uradnikom.

Dobro vemo, da je Ogrska kraljevina 1894 uvedla tako imenovano civilno poroko, ki po državnih postavah po nekaterih krajih naše države, zlasti v Medmurju in Vojvodini še danes velja.

Ne obsojamo onih katoličanov, ki se — prisiljeni po tem državnem zakonodavstvu — predstavijo državnemu uradniku, če to store samo zato, da izvrše neko popolnoma državno obveznost in si zagotovijo državno odobritev svojega zakona. Pač pa moramo na ves glas slovesno izjaviti, da ima pravico odločevati o veljavnosti zakona samo Cerkev, ker je Jezus Kristus povzdignil zakonsko zvezo do časti zakramenta, ki po njem Bog deli zakoncema posebno milost; zakramente pa je Jezus izročil svoji Cerkvi, ne državi.

Zaradi tega morajo biti (v takih krajih) zaročenci, ki so se predstavili državnemu uradniku, poučeni, da izjava, ki so jo dali pred tem uradnikom, ni ne zakon ne zakrament, in da jim taka izjava ne da pred Bogom nobenih zakonskih pravic: zato so dolžni, da čimprej pred lastnim župnikom ali njegovim namestnikom in pred dvema pričama izjavijo, da sklepajo cerkveni zakon.

Šele tedaj prejmejo zaročenci milost svetega zakramenta, da morejo izvrševati svoje stanovske dolžnosti; šele tedaj postane zakon znamenje

in vir one posebne notranje milosti, ki spopolnjuje naravno ljubezen, nerazvezno utrjuje skupnost zakoncev ter jih obenem posvečuje.

Kdaj je zakonsko življenje srečno.

Cerkev želi, da bi bilo zakonsko življenje njenih otrok srečno; toda zakonski bodo to srečo dosegli le, če sodelujejo z milostjo zakramenta, z milostjo, ki so jo prejeli, ko so izrekli svoje privoljenje za zakon.

Da bodo te milosti deležni, morajo stopiti v zakon, ki je zakrament živih, v stanu posvečujoče milosti božje.

Kako hočete, da bo zakon srečen, če ga zaročenca skleneta, ko imata ostudnost smrtnega greha na svoji vesti!

Predpogoj za srečo v zakonu je, da zaročenci ves čas pred poroko lepo, čisto in v pobožnosti preživijo. Zakaj kdor je pred zakonom iskal le samega sebe in svoje in stregel poželenju, kdor ne ve, kaj je samoodpoved, je v veliki nevarnosti, da bo ostal v zakonu tak, kakršen je bil pred zakonom, in bo moral žeti, kar je sejal; ako je sejal greh, kako more pričakovati, da bo žel božji blagoslov!?

Kjer ni bilo pobožnosti pred zakonom, tam opazujemo po poroki v novem domu dostikrat žalost, bridkost, medsebojno preziranje in prepiranje, zbadanje in omrzo.

Pred ženitvijo naj bodo zaročenci nadahnjeni s pobožnostjo. Pred očmi naj imajo, da jih čaka v zakonskem življenju marsikatera neprijetnost; še bolj se pa morajo zavedati težkih dolžnosti, ki jih naklada zakonsko življenje. Vedeti morajo, da bo treba skrbeti ne samo za lastno zveličanje, marveč tudi za večno srečo svojega druga. Prizadevati se morajo, da postane njih domače ognjišče — četudi siromašno v tej solzni dolini — zanje in za otroke pot do onega srečnega raja, ki je vanj Bog postavil prvega človeka.

Da kratko povemo: Zakon bo srečen, če v njem in v družini vlada Bog, če so starši in otroci vdani Bogu, ne pa »mnogoterim željam in sladnostim«. (Tit 3, 3.)

Božji namen v zakonu.

Zakon je vzvišena zakramentalna skupnost, v kateri »zakoncev zlata vez zakramenta ne drži v sponah, ampak krasí — jih ne ovira, ampak krepi...« (Casti con.) V tej skupnosti mora vladati medsebojna zvestoba in brezpogojna vdanost: v tej vdanosti »so dolžni možje svoje žene ljubiti kot svoja telesa«. (Ef 5, 28.) Ako mož ljubi svojo ženo, ljubi samega sebe; žena pa mora biti vdana možu z enako zvestobo, kakor Cerkev Kristusu.

Ta medsebojna zvestoba je tako velika, tako krepka, da raztrga celo one vezi, ki so držale v skupnosti otroka z očetom in materjo: »zaradi tega bo mož zapustil očeta in mater in se bo pridružil svoji ženi in bosta oba eno telo«. (Gen 2, 24; Mt 19, 5.) Samo taka zvestoba, ki ima sedež res v globini srca in ima pred očmi božje zapovedi, vidi v zakonu delo večnih načrtov, po katerih Bog svet ohranjuje in človeški rod vzdržuje.

Ako se zakonci zavedajo, da je zakonsko življenje sodelovanje pri skrbi, ki z njo Bog svet ohranjuje in vlada, je njih medsebojna vdanost nerazdružna, ker izvira iz globokega vira večnih verskih resnic, a ne iz kakšne gole čutnosti, ki se menja kakor luna.

V taki vdanosti so si zakonci zvesti ne samo v zunanjih dejanjih, marveč — kar je najvažnejše — v srcu; dobro namreč vedo, da greh

ni le takrat, kadar kdo z vidnim dejanjem krši predpise zakonske zvestobe, in tako prešuštuje, marveč da stori ta greh tudi takrat, kadar drugo osebo v svojem srcu poželi: »Vsak, kdor gleda žensko, da jo poželi, je že prešuštoval z njo v svojem srcu.« (Mt 5, 28.)

Ni torej prešuštvo samo ona pregreha, ki se more sodno dokazati, marveč tudi tisti prestopek, ki je storjen v srcu in ga bo Bog odkril na sodni dan.

Povedali smo, da je zakonsko življenje sodelovanje z božjimi načrti; v božjih načrtih pa je, da naj bo zemlja napolnjena z ljudmi, ki se bodo nekoč iz te solzne doline preselili v večno domovino; to pa dosega zakon s tem, da daje Cerkvi in narodu potomstvo.

Potomstvo.

Potomstvo je dragocen zaklad, ki ga sam Bog daje zakoncem. »Delež Gospodov so otroci.« (Ps 126, 3.), zaklad staršev, ki prejmejo ta vzvišeni dar iz rok Gospodovih.

Mož in žena morata v zakonu zasledovati tiste namene, ki je zastran njih Bog ustanovil zakon: prvenstveni namen je ohranitev človeškega rodu, ki naj slavi Boga. V tem smislu tako lepo moli Tobija stare zaveze: »Ti, Gospod, veš, da nisem vzel svoje sorodnice zavoljo sladnosti za ženo, ampak samo iz ljubezni do zaroda, po katerem naj se tvoje ime hvali vekomaj.« (Tob 8, 9.)

V luči te lepe molitve lahko spoznamo, da so otroci res blagoslov. Ali ni prekrasna ona slika, ki jo s pesniškim poletom predočuje psalmist, ko govori o družini z mnogimi otroki: »Tvoja žena je kakor polna vinska trta ob steni tvoje hiše; tvoji otroci so kakor mlade oljke okoli tvoje mize. Glej, tako bo oblagodarjen človek, kateri se boji Gospoda!« (Ps 127, 3—4.)

Otroci so pravo dovršenje zakonske zveze: v otrocih imajo roditelji nadaljevanje svojega lastnega življenja; dete je slika in podoba očeta in matere; zaradi tega starši že po naravni postavi svoje otroke tako toplo ljubijo.

Če starši ne marajo otrok, je to znamenje, da tudi sebi ne žele dobrega. Zakonski drugi brez otrok so podobni drevesu brez sadu, so slični oni smokvi v Evangeliju, ki o nji govori gospodar: »Hodim iskat sadu, pa ga ne najdem.« (Lk 13, 7.) Gospodar je v svoji nevolji nad tem drevesom ukazal: »Posekaj ga, čemu še zemljo izrablja?«

Zakonci, kateri ne ustrezajo namenu, ki ga je zakonu določil Stvarnik sam, greše proti Bogu, ker prelamljajo njegovo slovesno zapoved.

Greše pa tudi proti lastni osebi; oropajo se zaradi neke navidezne zložnosti, ki jo iščejo v mladih letih, najlepše tolažbe in zadovoljnosti za starost: tolažbe, ki jo daje pogled na dorasle otroke in mile vnuke.

Namesto lastnega rodu morajo jemati k sebi na stare dni tuje ljudi, in v pogledu na svoje imetje se morajo vprašati: »Kar si pripravil, čigavo bo?« (Lk 12, 20.)

Greše proti sebi tudi v tem smislu, da si preprečijo najglobljo srečo zakonskega življenja. — Družina, ki je urejena po božjem namenu, pomeni kotic raj, ki ga je Bog prepustil človeštvu takrat, ko je prva dva človeka zapodil iz raja.

Otrokom je Bog zapovedal, da morajo svoje starše spoštovati, ljubiti, slušati. Koliko izrednega veselja se oropajo zakonci, ki izključujejo zarod in po svoji krivdi nimajo nobenega otroka, ali pa samo omejeno število otrok.

Oropajo se pa tudi tistega posebnega blagoslova, ki ga je naklonil družinam sam Sin božji, ki je hotel vso svojo mladost, vsa najlepša leta preživeti v krogu družine.

Na ta način je Kristus Gospod posvetil družinsko življenje, zaslužil krščanskim družinam neusahljive zaklade milosti in nas je z lastnim zgledom učil, kako naj branimo in spolnjujemo četrto božjo zapoved ter s tem ohranimo neokrnjen vsaj en del raja v svojo lastno srečo.

Taki zakonci greše hkrati tudi proti Cerkvi, proti državi in proti lastnemu narodu.

Cerkvi zmanjšujejo naraščaj, ki bi ga iz »otrok jeze« premenila v »otroke božje« in jih privedla kot »sodržavljane svetih« v nebeške dvore. (Ef 2, 19.)

Državi odtegujejo podanike; namesto da bi ji dajali mladino, ki naj jo spremljajo vse državljske kreposti, mladino, ki naj bi delala za splošni blagor, ne nudijo državi ničesar.

Svojemu lastnemu narodu pa, ki ga — kakor sami večkrat zatrjujejo — brezpogojno ljubijo, pripravljajo postopoma nečastni konec: kjer ni rojstev, tudi ni naroda; gorje rodu, ki nima otrok: »njegova mesta bodo opuščena in nihče ne bo prebival v njih«. (Jer 48, 9.) Bojimo se, da se utegne ta beseda Sv. pisma spolniti na našem narodu. Svoj čas je po mnogih naših krajih morila črna kuga ter pustošila cele vasi in mesta. Vendar je le še ostalo toliko ljudi, da so mogli opraviti zahvalne molitve za rešitev, postaviti zaobljubljene cerkve, vpeljati zaobljubljene pobožnosti, ki jih tu in tam še danes opravljajo.

Danes pa je namesto črne kuge zavlada bela kuga, ki pomeni veliko večjo nesrečo za narod: Dočim je črna kuga pokončala samo telesno življenje, ugonablja bela kuga telesno in dušno življenje.

»Vsaka raba zakona, pri kateri se zakonskemu dejanju namenoma vzame naravna sposobnost za roditev novega življenja, je proti božji in naravni postavi, in se tisti, ki kaj takega store, omadežujejo s smrtnim grehom.« (Casti conn.)

Zaradi tega opominja sveti oče Pij XI. dušne pastirje, naj ne dopustijo, da bi bili njim izročeni verniki v zmoti, kar se tiče te sila resne uredbe, marveč da jih o tem javno in zasebno, na prižnici in v spovednici poučujejo in opominjajo.

Božje Veličanstvo na poseben način mrzi zločinsko svobodo, s katero jemljejo nekateri zakonci zakonskemu dejanju naravno moč in sposobnost; (svetopisemskega) Onana je Bog za tak ogabni greh s smrtjo kaznoval. (Gen 38, 8—10.) Sveti Avguštin pa pravi: »Nedopustno in sramotno je zakonsko dejanje, ako se spodmika spočetje rodu.« (De conjug. adlut. 2, 12.)

Zakonci ne smejo smatrati potomstva za »neprijetno breme« — kakor se to večkrat sliši — marveč kot dar iz nebes, ki z njim Bog roditeljem spričuje svojo posebno naklonjenost.

Zato se starši nikakor ne smejo bati številne družine. Znano je, da so dale Cerkvi in narodu najboljše delavce vprav družine z mnogimi otroki; v tem ko prihajajo iz družin z enim ali dvema otrokoma dostikrat le slabiči, ki povzročajo svojim roditeljem več skrbi in žalosti, kot jih imajo starši s številnim potomstvom.

Gotovo je, da pomeni mnogo otrok za starše tudi mnogo skrbi, pomeni pa tudi mnogo veselja: kjer pričakujejo zakonci otroke od Boga, vedo tudi, da je rodovitnost zapoved in obenem blagoslov. Kjer zakon tako razumevajo, so očetu in materi vse žrtve lahke, in že najdeta pot,

da moreta otroke dobro vzgojiti in da jim pripomoreta do srečne prihodnosti.

Ne oporekamo, da imajo v takih družinah tudi težke čase; toda prava ljubezen, ki je v takih domovih naseljena, stori, da so bremena lahka. (Mt 11, 30.) Vsekdar se lahko prepričajo, »da upanje na Boga ne osramoti«. (Rimlj 5, 5.)

Gospod Jezus, ki najbolje pozna človeško dušo, dobro ve, koliko mora trpeti mati na porodu, hkrati pa tudi, kolika radost je, biti — mati: »Žena na porodu je žalostna, ker je prišla njena ura. Ko pa porodi dete, ne misli več na bridkost, od veselja, da je človek rojen na svet.« (Jan 16, 21.) Krščanska mati, ki vse to premisli, bo prenesla vse bolečine, skrbi in križe svoje materinske dolžnosti; mož in žena bosta sprejela otroke z veseljem in hvaležnostjo; imela jih bosta kot od Boga jima poverjen zaklad. Ponosna bosta v Gospodu, ako ju bo okrožala prelepa krona številnih otrok, ki jih bosta vzgajala ne samo na svojo čast, ampak tudi na korist zemeljske domovine, na sodni dan pa za plačilo povrnila Gospodu.

Ne ubijaj!

Ker je otrok tako dragocen zaklad, se razume, da je strašna hudobija, ako se napade življenje deteta pod maternim srcem.

Najdejo se ljudje, ki imajo o tem tako lahkomišljeno sodbo, da se je zgražati. Še divja zver ne odvrže siloma svojega rodu, marveč čaka, da se vse izvrši po naravnih zakonih.

Kakšna mati je to, ki uničuje človeško življenje, katero je Bog sam položil pod njeno srce, kot v najlepšo in najnežnejšo zibelko!? Žal pa to store nemalokrat krute matere, ki bi mogle dete roditi in vzgojiti, pa ga zavržejo kot nadležno breme — hoteč uživati samo ugodja zakonskega življenja; odklanjajo pa vsako dolžnost, ki izvira iz zakonske zveze.

Težka odgovornost čaka take matere pred Bogom; zlasti kadar bodo taki nesrečni otroci na sodni dan obtoževali svoje matere, ker so jim uropale ne le naravno življenje, ampak tudi nadnaravno, ko zaradi umora niso mogli biti krščeni in doseči sreče nadnaravnega gledanja Boga v nebeškem kraljestvu.

Zapomnite si, dragi verniki, da je umor nedolžnega človeka, pa naj je ta človek še skrit pod maternim srcem, ali dete v zibelki, ali odrasel, ali bolnik, ki nima več upanja na zdravje, vedno in vedno velik greh: kajti glas njegove krvi vpije z zemlje k Bogu in zahteva pravično obsodbo.

Umor nerojenega potomca je grešen tudi tedaj, kadar zdravnik misli, da je treba odstraniti zarod zato, da se reši mati. Sv. oče Pij XI. pravi o takih materah: »Mi močno pomilujemo mater, ki ji v izvrševanju naravne dolžnosti prete resne nevarnosti ne samo za zdravje, ampak tudi za življenje.« Papež Pij XI. pa pristavi tudi tole: »Iz katerega vzroka in le kdaj bi se mogel kakorkoli opravičiti naravnostni umor nedolžnega?...« Umor matere ali otroka, oboje nasprotuje glasu vesti in božji zapovedi, ki pravi: Ne ubijaj!

Klicu narave se upira tudi to, da mati — kakor se tu in tam dogaja — svojega otroka ne hrani z lastnim mlekom, dasi bi to zmogla. Mati, ki se tega brani, ne kaže prave ljubezni do otroka in pozablja, da je dete njen del, kri njene krvi; ne moremo si izlepa v naravi misliti nežnejše vezi kot je vez med materjo in otrokom. Za otročiča ni najti boljše hrane kot je materno mleko; in vsi učeni zdravniki zatrjujejo, da je vprav mleko lastne matere od narave preskrbljeno na največjo korist novorojenega otročiča.

Naj bo vsem krščanskim materam za zgled tudi Mati božja, ki je z ljubeznijo izvrševala svojo materno dolžnost. Zato jo pa sveta Cerkev vsak dan proslavlja z besedo: Blagor prsim, ki so dojile Kristusa Gospoda!

Krščanske matere! Ako bi ne ravnale po naravni uredbi in bi brez važnega razloga ne hranile svojih otročičev z lastnim mlekom, bi gotovo grešile. S tem bi sebe oropale tudi vzvišenih materinskih radosti, otročiču bi pa odrekle najbolj zdravo hrano.

Ako mati sama doji svojega otročiča, je to koristno za njeno telesno in duhovno življenje, vsekakor tudi za otrokovo življenje.

Življenje je sveta zadeva.

Življenje obeh, matere in otroka, je enako sveta stvar. To svetost življenja morajo spoštovati predvsem zdravniki, ki so po svojem zvanju poklicani, da rešujejo življenje, ne pa, da bi ga uničevali, kakor to nekateri počenjajo. Ni častno za zdravnika, če reši eno življenje s tem, da naravnost uniči drugo življenje in sicer življenje nedolžnega človeka; to ni zdravniška umetnost, ampak mesarski obrt!

Tudi izgovor, da ravna tu zdravnik iz sočutja do otrokove matere, ne drži. Sočutje je res lepa krepost, če pride iz srca in se dejansko izkazuje, a ne na škodo nedolžnega: pravo sočutje žrtvuje sebe, ne pa drugih!

Tako mora tudi mati v gotovih zares težkih in žalostnih primerih biti pripravljena, da žrtvuje tudi svoje življenje, samo da se ne pregreši nad telesom deteta, ki počiva pod njenim srcem. Priznavamo, da je to žrtev; toda ta žrtev je storjena v izvrševanju velike božje zapovedi. — Taka mati je vredna, da jo postavimo v isto vrsto z mučenkami, ki so prelile kri zaradi vere v Kristusa. Mučenci so umirali za verske resnice, mati pa umrje za božjo zapoved; mučenci in taka mati zaslužijo palmo slavne zmage.

Ako torej mati v izvrševanju božje zapovedi umrje, jo čaka slava v nebesih; tam bo izprosila svoji hiši polnost božjega blagoslova, v tem ko bi z umorom lastnega sadu nakopala sebi in morda še družini božjo jezo.

Zraven božje jeze si mati, ki privoli, da se konča življenje detetu, skritemu pod njenim srcem, skoraj vedno naprti še težke bolezni.

Njeno takšno ravnanje pomeni samovoljno poseganje v naravne zakone; zato se skoraj ni mogoče izogniti nevarnosti za zdravje matere; dostikrat se pa konča taka grešna operacija s smrtjo.

Zakaj je toliko mater brez zdravja in brez zadovoljnosti? Zato, ker so grešile proti naravi. Po naravnem zakonu bi mogle biti srečne matere, in bi mogle imeti okrog sebe venc cvetočih otrok; toda odlomile so brstje, preden se je moglo razviti v cvet.

Namesto da bi bile angeli varihi svojih otrok, so jim postale angeli smrti; zato pa grize črv slabe vesti njih dušo, da ne morejo biti nikoli veselega srca, pa tudi ne zdravega telesa.

Včasih si žele take žene pozneje potomstva, toda njihovo telo je postalo nesposobno, da bi bilo zibelka novemu živemu bitju... Kako prazno je življenje takih zakoncev!

Človeške postave in zločinski splav.

Pri tej priložnosti moramo opozoriti še na tole: v nekaterih deželah državne postave dopuščajo, ali vsaj ne kaznujejo umora začetega, ali še nerojenega zaroda. Drugod pa premnogokrat počenjajo te strašne hudobije kljub temu, da državne postave zločinski splav prepovedujejo, in

kljub temu, da se še s pretvezo na zdravje matere ne morejo izgovarjati. To se godi, češ da se mati izogne sramoti pred svetom; druge se tako spozabijo zaradi svoje zločnosti, ali s pretvezo, da ne morejo vzdrževati številnih otrok.

Naj se zavedajo vsi tisti, ki izvršujejo taka krvava dejanja, da kri nedolžnih otrok, ki so z njo omadeževali svoje roke, vpije v nebo za maščevanje, ker vsi ti premišljeno ubijajo nežno življenje. Tako ubijanje se ne more imenovati zdravniška spretnost, ampak pravo zločinsko rokodjelstvo. — Poudariti moramo, da to dejstvo ne sme nobenega kristjana zapeljati, da bi si dovolil umor nežnih otrok, kakor jih je moril kruti Herod: nad državno postavo so božje postave; apostol pa nas uči: »Boga je treba bolj slušati ko ljudi.« (Apd 5, 29.) Česar ljudje na tem svetu ne kaznujejo, to bo kaznoval Bog na tem ali onem svetu, kaznoval pa gotovo bo.

Krščanski zakonec!

Spregovorili smo vam o resni zadevi; zdaj pa ob sklepu polagamo na srce in dušo: Spoštujte vsekdar sveto zvezo, ki ste jo sklenili pred Bogom in pred Cerkvijo, ko ste en kot drugi odgovorili na duhovnikovo vprašanje »Hočem«. Ne pozabite, da ta »hočem« drži do smrti; da se ne sme še v najskritejšem kotičku vašega srca spremeniti v »nočem«. Kar je Bog tisti dan združil, tega ne sme nihče razdružiti.

Vaša zakonska vez mora biti podoba in odsvit tiste nadnaravne zveze, ki družijo Kristusa s Cerkvijo.

Vaša skupnost, vaša družina mora biti svetišče, mora biti kakor cerkvena, ki v njej doživljate resnice in skrivnosti naše svete vere.

Nikar nikdar pozabiti sledečega opomina: Mož in žena sta sicer dve osebi različni po spolu, toda biti morata povsem eno v Kristusu Gospodu. Dva sta eno telo: mož je glava, žena je srce. Kdor bi hotel ločiti srce od glave, bi uničil enotnost, kar bi bila največja nesreča za zakonca in za otroke. — Mož naj se ne prevzame zaradi tega, ker je poglavar družine in glava ženi; mož je glava, žena pa meso od njegovega mesa in kost od njegove kosti; žena je podložna možu, pa ne kot dekla, ampak kot družica.

Kakor mora biti v posameznem človeku srce pod oblastjo glave, tako naj bo tudi v zakonski zvezi: mož ima prednost v gospodarstvu, žena si more in mora prisvojiti prednost v ljubezni.

Vedeti je treba, da mož in žena nista samo zakonska druga, ampak brat in sestra v Kristusu. Vaša zveza naj bo jarem ljubezni in miru, naj bo res združitev vaših duš.

Tudi nikar ne pozabite, da so vaša telesa svetišča Sv. Duha, da morate drug drugega spoštovati, kakor spoštujemo svete stvari, kajti vaša zveza je skupnost svetih.

Bodite v vsem zmerni. Zmernost je potrebna tudi tedaj, kadar si dovoljujete svoje svete zakonske pravice. Zmernost ni le koristna za vaše zdravje, marveč dviga tudi medsebojno spoštovanje zakoncev.

V zakonski zvezi bodite popolnoma in povsem v dan i B o g u ; ne odstopite nikdar od božjih postav; prosite neprestano za milost božjo; ne zanemarite nikdar milosti svetega zakramenta, ki je v vas, marveč izvršujte marljivo vse svoje dolžnosti ne samo, kadar so vam lahke, ampak tudi takrat, kadar so težke; prav v težkih trenutkih boste okusili dejansko milost, ki ste jo prejeli v zakramentu sv. zakona. Le na ta način se bo ohranila med vami prava zakonska ljubezen.

Ta ljubezen se ne bo opazila samo v čutnem nagnjenju, ki hitro splahne, in tudi ne samo v sladkih besedah, marveč bo ljubezen, ki je globoko zarezana v srce, ljubezen, ki je ne bo iztrgal noben vihar.

Ta ljubezen je pripravljena na vse žrtve zakonskega življenja, kadarkoli so potrebne; nikdar pa ne bo zahtevala žrtev tam, kjer jih treba ni.

Posvečujte Bogu drug drugega, obenem pa tudi svoje otroke. Kristus Gospod, ki je kralj vseh vekov, kralj nebes in zemlje, naj kraljuje v vaših srcih, naj vlada v vaših družinah!

V tej želji vam podeljujemo z očetovskim srcem svoj nadpastirski blagoslov: v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha.

Dano na škofovski konferenci v Zagrebu, dne 23. januarja 1939.

Dr. Alojzije Štepinac,
nadškof zagrebški, predsednik škofovskih konferenc.

Dr. Nikola Dobrečić,
nadškof barski in primas Srbije.

Dr. Ivan Ev. Šarić,
nadškof vrhbosanski.

Dr. Josip Ujčić,
nadškof belgrajski in apost. admin. banatski.

O. Alojzije Mišić,
škof mostarsko-trebinjski.

O. Jozo Garić,
škof banjaluški.

Dr. Dionizije Njaradi,
škof križevski.

Dr. Anton Akšamović,
škof djakovski.

Dr. Jeronim Mileta,
škof šibenski in apostolski admin. zadrski.

Dr. Kvirin Klement Bonefačić,
škof splitski.

Dr. Josip Srebrnič,
škof krški.

Dr. Ivan Fr. Gnidovec,
škof skopljanski.

Lajčo Budanović,
škof, apost. admin. bački.

Miho Pušić,
škof hvarski.

Dr. Josip M. Carević,
škof dubrovniški.

Dr. Gregorij Rožman,
knezoškof ljubljanski.

Dr. Ivan Tomazič,
knezoškof lavantinski.

Dr. Viktor Burić,
škof senjsko-modruški.

Pavao Butorac,
škof kotorski.

Opomba: Ko bodo gg. dušni pastirji brali to skupno pastirsko pismo, naj še posebej priporoče našim družinam, da se priklase in dajo vpisati v bratovščino svete Družine in da se posvete presvetemu Srcu Jezusovemu.

Postna zapoved za leto 1939.

Pooblaščen od sv. stolice določujem glede postne zapovedi za l. 1939 v ljubljanski škofiji:

I.

1. Zapoved zdržka zahteva edinole zdržek od mesa in mesne juhe. Torej je vse dni zdržka dovoljeno rabiti katerokoli živalsko maščobo.

2. Zapoved pritrganja dovoljuje samo enkratni obed na dan; vendar pa sme vsakdo kaj malega zaužiti tudi zjutraj in zvečer, kakor je v dotičnem kraju navada. Dovoljeno je tudi pri istem obedu uživati meso in ribe. Glavni obed se sme preložiti od opoldne na večer.

3. Zapoved zdržka veže vse, ki so izpolnili sedmo leto.

Zapoved pritrganja pa veže vse vernike od izpolnjenega enoindvajsetega do začetega šestdesetega leta.

II.

Katere dni v letu je zapovedan samo zdržek, katere zdržek in pritrganje (= strogi post), katere samo pritrganje? Odgovor:

1. Zdržek od mesa je zapovedan vse petke celega leta izven štiridesetdnevnega posta in kvatrnih tednov.

2. Zdržek od mesa in pritrganje (strogi post) sta zapovedana:

a) na pepelnično sredo;

b) ob petkih štiridesetdnevnega posta in ob kvatrnih petkih;

c) na veliko soboto, v soboto pred binkoštni, na dan pred praznikom Marijinega vnebovzetja (14. avgusta), na dan pred praznikom Vseh svetnikov (31. oktobra) in pred božičem (24. decembra; letos odpade).

3. Samo pritrganje je zapovedano vse druge dni štiridesetdnevnega posta, to je vse dni razen pepelnice, petkov in velike sobote, ter ob kvatrnih sredah in kvatrnih sobotah. Vse te dni, ob katerih je zapovedano samo pritrganje, je vsem vernikom dovoljeno uživati mesne jedi tudi pri večerji. Tisti pa, ki si niso dolžni pritrgovati, smejo te dni uživati mesne jedi vselej, kadar kaj jedo.

4. Zapoved strogega posta ne veže ob nedeljah štiridesetdnevnega posta, ob zapovedanih praznikih in tudi ne ob odpravljenih praznikih, ki jih v naši škofiji še slovesno praznujemo.

Na veliko soboto preneha zapoved strogega posta opoldne, na dan pred božičem pa pri večerji (letos odpade).

5. Od zapovedi strogega posta so izvzeti:

a) verniki v tistih krajih, v katerih je sejem, slovesno cerkveno praznovanje farnega patrona ali druga večja cerkvena slovesnost in se ondi zbere zelo mnogo ljudi;

b) vse postne dni v letu, razen dneva pred božičem in velikega petka: vojaki, orožniki in finančni stražniki ter njihove družine; delavci v rudokopih in tovarnah ter njih družine; sprevodniki, kurjači in drugi uslužbenci po železnicah.

6. Od zapovedi samega zdržka so vse postne dni v letu, razen dneva pred božičem in velikega petka, oproščeni: popotniki, ki morajo jesti v železniških gostilnah, uslužbenci in popotniki na ladjah, kadar morajo na ladjah obedovati; vsi, ki so z družino in postrežniki v zdraviliščih; vsi, ki so po okolnostih primorani jesti v javnih gostilnah, in oni, ki so od drugih odvisni, pa si ne morejo oskrbeti postnih jedi; oni, ki žive po kaznilnicah, namreč kaznjenci, pazniki in drugi uslužbenci.

Te oljašave pa v smislu papeževega pisma ne veljajo za one vernike ljubljanske škofije, ki se znaten del leta mude izven škofije.

Vse one, ki se bodo olajšav posluževali, opominjam v smislu papeževega pisma, naj bi si olajšavo posta nadomestili z dobrimi deli, zlasti z miloščino za reveže.

III.

Posameznim osebam ali rodbinam more po cerkvenem pravu (kan. 1245) iz pravega vzroka tudi njih župnik podeliti spregled od postne zapovedi. Pooblaščam pa tudi spovednike, da imajo isto pravico kakor župniki, toda samo pri spovedi.

1. Iz posebnih od Cerkve priznanih razlogov so od zapovedi strogega posta poleg zgoraj navedenih še izvzeti:

- a) bolniki in okrevajoči ter telesno slabotni, katere bi zaradi posta precej bolela glava ali bi imeli omotico;
- b) matere pred porodom in po porodu, čeprav so telesno zdrave in močne;
- c) ubožci, ki živež beračijo ali imajo sploh nezadostno hrano.

2. Od zapovedi samega pritrganja pa so izvzeti:

- a) delavci, ki morajo opravljati težka telesna dela, na pr. kmelovalci, mizarji, kovači, zidarji, tkalci, kamnoseki, čevljarji itd.;
- b) oni, ki morajo opravljati naporno duševno delo, na pr. učitelji na ljudskih šolah; profesorji, če se morajo za predavanja naporno pripravljati; ali morajo po štiri in več ur na dan učiti; dijaki, ki so večji del dneva v šoli in se resno bavijo z učenjem; misijonarji ob času misijonov.

Vsi ti so od zapovedi pritrganja izvzeti, čeprav so trdnega telesnega zdravja.

Upam, da bomo tako olajšano zapoved vsi prav radi in vestno izpolnjevali. Molimo in delajmo pokoro, da se nas Bog usmili in ne postopa z nami, kakor bi s svojimi mnogimi grehi zaslužili.

V Ljubljani, dne 31. januarja 1939.

† Gregorij,
škof.

Vsebina: 1. Skupno pastirsko pismo katoliških škofov v Jugoslaviji o krščanskem zakonu. — 2. Postna zapoved za l. 1939.

Izdajatelj: Škofijski ordinariat (Ignacij Nadrah). — Odgovorni urednik: Jože Jagodiec.
Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani (Karel Čeč).

... (faint text) ...

... (faint text) ...

... (faint text) ...

... (faint text) ...

... (faint text) ...

... (faint text) ...

... (faint text) ...

... (faint text) ...

... (faint text) ...

... (faint text) ...